

למלך שהי' לו בת יחידה והי' מחבבה יותר מדאי והי' קורא אותה בת כו' ולא זו מחבבה עד שקראה אותה אמי כו', כך הי' מחבב יותר מדאי הקב"ה לישראל וקראן בתי כו' ולא זו מחבבן עד שקראן אמי, שנאמר: הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינו, ולאמי כתיב. והיינו, שמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו קאי על נשמות ישראל שהם עטרו עטרה להקב"ה. ואין זה בסתירה למ"ש בגמרא¹² בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע כאו ששים רבוא של מלאכי השרת לכל אחד אחד מישראל קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, היינו שבמ"ת עטרו העליונים (מלאכי השרת) כתרים לנשי", ואילו כאן אומר שבמ"ת עטרו עטרה להקב"ה, דשניהם אמת והוא, ע"פ מ"ש במדרש¹³ על פסוק: קדושים תהיו כי קדוש אני, משל לבני המדינה שעשו ג' עטרות למלך, מה עשה המלך, נתן בראשו אחת ושתיים בראשם של בניו, כך ככל יום ויום העליונים מכתירין להקב"ה ג' קדושות, מה הקב"ה עושה, נותן בראשו אחת ושתיים בראשן של ישראל. ועפ"ז יובן דמ"ש בגמרא שמלאכי השרת קשרו להם כ' כתרים זהו שני הכתרים שנתן (ע"י המלאכים) בראש בניו, ומ"ש במדרש שהעטרה שעטרה לו אמו היא העטרה שנשי" מעטרים את הקב"ה הוא הותר שנטל לעצמו. אך עדיין אינו מובן, שהרי במדרש אומר שכל ג' העטרות מכתירין העליונים להקב"ה, שהם המלאכים שאומרים ג' קדושות, וכאן אומר בעטרה שעטרה לו אמו זו כנסת ישראל.

(ב) **והענין בזה**, שאמיתית ענין העטרה בא ע"י נשמות ישראל דוקא,

לפי שאצלם ישנו ענין היציאה מגדר ההגבלה, שזוה"ע צאינה גו' בעטרה גו', היינו, שדוקא ע"י היציאה מגדר הגבלה, אפשר להגיע לבחי' העטרה, בחי' המקיף, ועד לבחי' אמיתית המקיף. דהנה, יש בחי' מקיף שהוא בערך הפנימי, והיינו, דלהיות שהפנימי הוא מדוד ומוגבל אי אפשר לו לקבל את אור העליון ממנו כי אם בבחי' מקיף, אבל האור מצד עצמו יכול לבוא בבחי' פנימי כו'. אמנם אמיתית המקיף הוא שמצד עצמו הוא בגדר מקיף, לפי שהוא אור בלתי מוגבל. וככדי להגיע לאור זה צ"ל היציאה מגדר הגבלה דוקא, בחי' צאינה. ומזה מוכח שמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו קאי על נשי", לפי שבהם דוקא שייך היציאה מגדר הגבלה. דהנה ידוע¹⁴ שהמלאכים נקראים עומדים, וכן

12) ישעי' נא, ד.
13) שבת פח, א.
14) ויק"ר פכ"ד, ח.
15) קדושים יט, ב.
16) ראה תו"א וישב ל, סע"א ואילך.
ובכ"מ.

בס"ד. ליל א' דחג-השבועות (לפנות-בוקר), ה'תשכ"ב

(הנחה בלתי מוגדה)

צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו. וידוע הפירוש בזה? דצאינה וראינה, גייט ארויס און זעט, הו"ע היציאה מעצמו כדי לראות אלקות, שזהו במלך שלמה דקאי על מלך שהשלום שלו, שהוא מלך מלכי המלכים הקב"ה. בעטרה שעטרה לו אמו, עטרה דייקא, שהיא על גבי המלך שלמה (למעלה ממנו), ועטרה זו עטרה לו אמו, היינו שהמשכת העטרה היא ע"י אמו, אבל העטרה עצמה היא למעלה מבחי' אמו (כדלקמן). ביום חתונתו זה מתן תורה, כדאיתא במדרש. והיינו, שע"י ההכנה דצאינה, מען זאל ארויסגיין פון זיך, אוי וראינה, שבאים לבחי' ראי', ראי' דייקא שהיא למעלה משמיצה והכנה, והראי' היא בבחי' מלך שלמה, מלך שהשלום שלו, שהיא בחי' נעלית ביותר, וכידוע¹ בענין עושה שלום במרומי², שענין השלום שהוא חיבור שני הפכים³ בא מבחי' שלמעלה מגדר התחלקות, והיינו, שבבחינה שיש בה ענין ההתחלקות אי אפשר להיות אמיתית ענין השלום, כי אם ע"י שנמשך מבחי' שלמעלה מגדר התחלקות דוקא, ומזה מובן גדול המעלה דבחי' מלך שלמה, מלך שהשלום שלו. ולמעלה מזה היא העטרה שעטרה לו אמו, שהיא על גבי המלך שלמה, היינו שהיא למעלה גם מבחי' מלך שהשלום שלו. וכל זה נמשך ביום חתונתו, זה מתן תורה, ע"י ההקדמה דצאינה, אז מגייט ארויס פון זיך.

ראיתא¹⁰ על זה במדרש¹¹ שאל רשב"י את ר' אלעזר כ"ר יוסי כו' אפשר ששמעת מאביך מהי בעטרה שעטרה לו אמו כו' אמר לו משל

1) שה"ש ג, יא.
2) ראה גם לקו"ת שה"ש כא, ב ואילך.
3) ראה גם "היום יום" כג שבט.
4) שהש"ר עה"פ. ועוד.
5) בסיום המאמר.
6) שהש"ר שם. במדב"ר פי"ב, ח.
7) ראה תניא אגה"ק סי"ב. לקו"ת תורה
8) איוב כה, ב. שהש"ר שם.
9) ראה גם לקו"ת שם כב, א.
10) כהבא לקמן — ראה ד"ה צאינה וראינה תר"ס (סה"מ תר"ס ע' קו ואילך).
11) שהש"ר שם (דובא כפרשי" עה"פ).

מדרגות ועד לריבוי מדרגות, וכמ"ש²⁵ וידבר שלשת אלפים משל, וכאמת יש ריבוי דרגות עד אין שיעור, כי ענין שלשת אלפים משל הוא כהג' עולמות²⁶, וכאמת הרי ישנם עולמות עד אין שיעור, וכמ"ש²⁷ ועלמות (עולמות) אין מספר, שגם בבחי' המלא ישנם עולמות אין מספר, הנה גם הנמשל העליון ביותר הוא כערך וכמלא בגדר המשל הכי תחתון.

ועד"ז יוכן בענין עליית המלאכים שהיא במדידה והגבלה²⁸. דהנה אמרו חז"ל²⁹ מלאך בשליש עולם עומד, וכידוע הפירוש כזה³⁰ שהעולם הוא שלישי מהמלאך, וכן אמרו חז"ל³¹ רגלי החיות כנגד כולן קרסולי החיות כנגד כולן כו', והיינו שחומר המלאכים הוא במדה גדולה ביותר. אבל מ"מ הרי זה בבחי' גבול. וכיון שחומר המלאכים הוא במדה וגבול, הרי בהכרח שגם צורת גופו נפש המלאכים היא במדה וגבול, לפי שהחומר והצורה שלהם הם כערך זל"ז. וכמבואר בד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם משאר כל הנבראים כו'³², שכלל הנבראים היתה יצירת גופם ונפשם כאחד, להיותם כערך זל"ז, וכמו כן במלאכים שנקראים בשם בהמות וחיות ועופות, הנה החומר והצורה שלהם הם כערך זל"ז. וזהו שרואים שנפש המלאך פועל על גופו, כמו בהגלגלים, שכאשר נפש הגלגל אומר שירה אזי גם חומרו משתחוה, שהו"ע הסיבוב שמסבב ממוזח למערב כו'³³, ולכן³⁴ כדי להיות שמש בגבעון דוס³⁵ הוצרך להיות דוס מלומר שירה³⁶, והיינו שהפסק אמירת השירה פעל הפסק בהשתחוות החומר, וכתוצאה מזה נעשה הפסק סיבוב השמש.

(25) מלכים א' ה, יב. וראה ת"ר מאן מקן מב. ענין נתינת התורה לנשיי תשטיי (סה"מ סעי"ב ואילך). המשך תוס"ו ע' רלו. סה"מ תשטיי ע' רסא ואילך). ד"ה להבין ענין תרח"ץ ע' ריז.
 (26) מאמרי אה"י הקצרים ע' רלא. 672 ואילך). תשל" (סה"מ תשל" ע' 218).
 (29) ב"ר פס"ח, יב. וראה חולין צא, ב.
 (30) ראה סה"מ תוס"ב ע' שנא. תש"ח ע' הנ"ל.
 (27) שה"ש ו, ח. זח"ג עא, ב. תקו"ז.
 בהקדמה (יד, ריש ע"ב). וראה ע"ז לה, ב.
 (28) כהבא לקמן — ראה ד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י חנני"ד (סה"מ תרנ"ד ע' רסא ואילך). וראה ד"ה הנ"ל במאמרי אדמו"ר וזקן תקס"ד ס"ע קר ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תרס ואילך. אה"ת ענינים ע' ריח ואילך. וראה גם ד"ה להבין

הנשמות למעלה טרם ירדתם למטה נקראים ג"כ בשם עומדים, ורק בירדתם למטה להתלבש בגוף אזי נקראים בשם מהלכים, וכמ"ש³⁷ ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, דפירוש מהלכים הו"ע היציאה מגדר הגבלה, ולכן הם דוקא מעטרים את העטרה למלך שהשלום שלו כיום חתונתו זה מ"ת. וזהו ג"כ הטעם שהתורה לא ניתנה למלאכים או לנשמות למעלה, כי אם למטה בארץ, לפי ששם דוקא נעשים בבחי' מהלכים.

ג) וצריך להבין, שהרי גם במלאכים מצינו ענין של הילוך ועלי, להיותם תמיד בבחי' רצוא ושוב, כמ"ש³⁸ והחיות רצוא ושוב, וידוע דכל רצו"ש הוא בחי' עלי' ממדרגה למדרגה, וע"ד מ"ש כאברהם אבינו הלך ונסוע הנגבה³⁹, דהפירוש בזה הוא שהלך מדרגא לדרגא⁴⁰, וכדוגמא כזאת הוא בחי' רצו"ש דמלאכים. וזהו גם שהמלאכים נקראים בשם עופות, כמאורז"ל⁴¹ עה"פ⁴² ועוף יעופף זה מיכאל וגבריאל, והיינו, כמו העוף שפורח ועולה למעלה, כך עולים המלאכים ע"י הרצו"ש שלהם, ועד שאמרו רז"ל⁴³ מיכאל באחת (בפריחה אחת), שזה מורה על גודל הפלגת העלי' שלו. וכיון שגם במלאכים יש ענין העלי', למה נקראים עומדים.

אך הענין הוא, שבעלי' גופא יש ב' מיני עליות, עלי' בסדר והדרגה, ועלי' שלא בסדר והדרגה. דהנה, יש עלי' מדרגא לדרגא בסדר והדרגה, וכמו העלי' כשכל מצד זה שרוב שנים יודיעו חכמה⁴⁴, הרי כיון שכללות ענין השכל הוא השגה ותפיסא, אזי אופן העלי' הוא בהדרגה, שהעלי' אינה בדרך דילוג, כי אם מן הקל אל הכבד, מהתחתון אל העליון. והיינו, שהעלי' אינה באופן שמדלג ויוצא ממדרגה התחתונה לגמרי, אלא שבשכל התחתון גופא הרי הוא עולה למדרגת העליון שבתחתון, ומשם בא למדרגת התחתון שבעליון שהוא כערך להעליון שבתחתון. וכמו"כ גם כשעולה מהעליון לבחי' עליונה יותר, הרי גם בחי' זו היא כערך להשכל שלפניו ושלפני פניו, ונמצא שגם כתכלית עלייתו הרי הוא כערך וכמלא באותו הגדר של השכל הכי תחתון שבו התחיל. וכמו"כ הוא גם בענין העלי' באותו השכל עצמו, שיש בו כמה וכמה

(17) זכרי' ג, ז.
 (18) יחזקאל א, יד.
 (19) לך לך יב, ט.
 (20) תו"ר ר"פ יתרו (סו, סע"ד). ובכ"מ.
 (21) זח"ג כו, ב.
 (22) בראשית א, כ.
 (23) ברכות ד, ב (ובפריש"י). זח"ג רכט, ב.
 (24) ע"פ איוב לב, י.

וכיון שהחומר והנפש דהמלאכים הם כערך זל"ז, הרי מצד הגבלת חומר המלאכים בהכרח שגם הנפש שלהם, וגם עבודתם שהיא מצד הנפש, היא בהגבלה. ולכן נקראים המלאכים בשם עומדים, דהגם שיש בהם ענין העליות, מ"מ, מאחר שכל העליות שלהם הם כערך, הרי זה נקרא בשם עמידה, לפי שגם העלי' בתכלית העליוי היא בגדר כחי' התחוננה, כנ"ל.

ד) **והנה** פנימיות הטעם על זה הוא, לפי ששרש המלאכים הוא ממלכות דאצילות ע"פ מאמר קו המדה, ועד לשרש הראשון שהוא כחי' הקו וחוט שנמשך אחר הצמצום, שנקרא קו המדה שמורד את כל המודריגות להיות מעלה ומטה כו'. ולכן, גם ידעת אלקות שיש במלאכים, וכמ"ש הרמב"ם בהלכות יסודי התורה³⁷ שמכירים את הכורא ויודעים אותו דעה גדולה עד למאד, הנה גם השגה היותר עליונה שבהם, כמו השגת השרפים שנשרפים בהשגתם (שלכן נקראים בשם שרפים³⁸). הרי היא במדידה והגבלה, ולכן נקראים בשם עומדים, לפי שהשגת אלקות שלהם, ובמילא גם עבודתם הבאה מצד השגתם, היא במדידה והגבלה. ויתירה מזה, שגם הנשמות כמו שהם למעלה טרם ירדתם למטה נקראים בשם עומדים, וכמ"ש³⁹ חי הוי' אלקי ישראל אשר ירדתו לפני עמדתו דייקא. והיינו, דעם היות הנשמות בכחי' טהורה היא שלמעלה מבחינת אתה בראתה⁴⁰, ועד ששרשם הוא בכחי' המחשבה, כמאמרי ישראל עלו במחשבה, ועד לבחי' מחשבה הקדומה דא"ק⁴², מ"מ נקראים גם הם בשם עומדים, וכמאמר⁴³ כל נשמתא הוה קיימא בדיקנאה קמי מלכא קדישא, דמלכא קדישא הוא כחי' ז"א דאצילות⁴⁴, ומ"מ נאמר בזה הלשון קיימא, שפירושו עמידה, והיינו לפי שגם אצילות הוא עולם מדוד ומוגבל. ורק בירידת הנשמה למטה והתבלשותה כגוף, אזי נתגלה בה כח הא"ס, וכיון שכח הא"ס אינו קשור בשום מדידות והגבלות ח"ו, הנה כשמתגלה בהנשמה כח הא"ס אזי אפשר להיות אצלה אמיתית ענין ההילוך (מהלכים) בלי שום הגבלות כלל.

37 פ"ב הי"ח.

38 ראה לקי"ת נשא כח, טע"ד. פנחס עז, לקי"ת שה"ש י"ט, ב. וראה

ד. סה"מ תרח"ץ ע' רלא. תשי"ט ע' 31.

39 מלכים א' י"ז, א.

40 ראה לקי"ת פ' ראה כו, א. ובכ"מ.

41 כ"י פ"א, ד.

81. סה"מ תרח"ץ הנ"ל. ובכ"מ.

42 ראה סה"מ עטר"ת ע' שב. וראה

לקי"ת שה"ש י"ט, ב.

43 ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בסה"מ תרח"ץ ע' 62. תשי"א ע' 11.

44 סה"מ הרי"ן ע' שנת. תרנ"ז ריש ע'

קעו. המשך תרס"ו ע' קנז. סה"מ תרפ"ט ע'

81. סה"מ תרח"ץ הנ"ל. ובכ"מ.

ה) **וההבין** ענין זה גופא שבהיות הנשמה למעלה אין בה כח הא"ס, ורק בירידתה למטה כגוף אזי נמשך בה כח הא"ס, יובן זה מענין החתונה (כיום חתונתו זה מ"ת, כנ"ל), כמאור"ל⁴⁵ האי עלמא דאולינ מיני' כבי הלולא דמיא, והיינו, דמיני' דוקא (מהאי עלמא, עוה"ז) אזלינן, שמצד ירידת הנשמה למטה בעוה"ז דוקא נעשה בה ענין ההילוך, והטעם לזה הוא לפי שהאי עלמא כבי הלילא דמיא, והיינו שקישרו הנשמה כגוף דומה לענין יחוד דכר ונוקבא דנישואין. דהנה, דכר ונוקבא הם ב' הפכים, וע"י יחוד דכר ונוקבא שהו"ע החתונה, נמשך ומתגלה כח הא"ס בענין ההולדה דור אחר דור, כמ"ש⁴⁶ וראה בניס לבניך, שזהו"ע של בלי גבול שבא מצד כח הא"ס, והמשכת כח זה נעשה דוקא ע"י יחוד דכר ונוקבא, שהרי בהיותם כל אחד לבדו הם בכחי' גבול כשאר הנבראים, ורק ביחודם יחד נמשך כח הא"ס. ומזה יובן במכ"ש בנוגע לחיבור הנשמה כגוף, שהם ב' הפכים יותר מדכר ונוקבא, שהרי הנשמה היא מכחי' המחשבה עד לבחי' מחשבה הקדומה דא"ק (כנ"ל), והגוף הוא עפר מן האדמה שהוא חומר היותר גס, וכידוע שגוף האדם אינו כגוף המלאכים שהוא רק מב' יסודות הרוחנים, אש ורוח, כמ"ש הרמב"ן⁴⁷, אלא הוא מד' יסודות, גם מיסודות הגסים מים ועפר, וא"כ, הגוף והנשמה אינם כערך זל"ז עד שהם ב' הפכים (לא ככל שאר הנבראים שיש ערך בין נפשם וגופם, ואינם באין ערוך זל"ז, ומכ"ש שאינם ב' הפכים). ולכן ע"י יחוד הנפש כגוף (שהוא כענין יחוד דכר ונוקבא) יבוא בנשמה אור אלקי שבבחינת א"ס ממש, ועי"ז תוכל הנשמה למטה לבוא לענין ההילוך בלי גבול. משא"כ המלאכים וכן הנשמות למעלה אין בהם כח הא"ס, וכמ"ש הרמב"ם בהקדמה למורה נבוכים⁴⁸ (הובא בחסידות⁴⁹) שעלה ועלול עד אין תכלית הוא מן הנמנע, והיינו שכל שתגדל מעלת העילה (ווי הויך מ'ז'אל ניט גיין) אין בזה כח הא"ס, ורק ביחוד נשמה וגוף האדם שהוא יחוד ב' הפכים, הנה בזה דוקא נמשך כח הא"ס, ולכן רק אצל הנשמות למטה נעשה ענין ההילוך בלי גבול.

ו) **והנה** גילוי הא"ס של נשמה כגוף הוא ע"י התורה ומצוות, והיינו, שהתומצ"מ מגלים בהנשמה כחי' נעלית יותר משרש התומצ"מ עצמם. והטעם שצריך להתומצ"מ הוא לפי שהנשמה כמו שהיא כגוף הרי

45 עירובין נד, א.

46 תהלים קכח, ו.

47 בסוף שער הגמול הובא בתו"א עוה"ת ע' נ. ועוד.

בראשית ד, ב. לקי"ת ברכה צח, א.

החידוש בהעבודה שבכל מאדך הוא שמהפכים את היצה"ר לטוב גמור⁵⁹, ועי"ז באים לכלל מאדך (כפירוש הראשון) שהוי"ע בלי גבול. והיינו, דכשם שנת"ל (ס"ה) שגילוי כח הא"ס אינו בהנשמה למעלה, כי אם כירידתה והתבלשותה בגוף דוקא, כמו"כ הוא בהעבודה דכלל מאדך בלי גבול, שעבודה זו באה מצד אתהפכא דוקא, שמהפכים את היצה"ר לטוב. וזהו גם שהתורה ניתנה בארץ דוקא, ששם ישנו מעמד ומצב דלמצרים ירדתם כו' יצה"ר יש ביניכם⁶⁰.

(ז) **ומכל הנ"ל מוכן, דענין צאינה, יציאה מגדר הגבלה, אינו במלאכים, ולא בנשמות כמו שהם למעלה, כי אם בנשמה בגוף דוקא.** ועי"י היציאה מגדר ההגבלה שלהם, צאינה, אזי וראינה גו' בעטרה שעטרה לו אמו, דקאי על נשי" (כנ"ל), לפי שאי אפשר להגיע לאמיתית המקיף (עטרה) כי אם ע"י העבודה בבחי' בל"ג שבאה מצד הגוף דוקא. אך אעפ"כ הנה גם במלאכים ישנו מעין ענין ההילוך, דלהיות שכל ההעלאות וכל ההמשכות הם ע"י המלאכים, שהמלאכים הם מעלים את העבודה של נשי" למטה, לכן ע"י העבודה דנשי" נעשה גם בהמלאכים מעין ענין ההילוך. וזהו מה שאמרו חז"ל במס' חולין⁶¹ אין מלאכי השרת אומרים שירה למעלה עד שיאמרו ישראל למטה, שנאמר⁶² ברוך יחד כוכבי בוקר והדר ויריעו כל בני אלקים, דשירת הנשמות היא שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד⁶³, למסור נפשו באחר, עד לבחי' בכל מאדך, שהוי"ע היציאה מגדר ההגבלה, ועי"ז נעשה מעין הילוך גם בשירת המלאכים. ועי"ד העלי' שנעשית בהנשמה ע"י בירור נה"ב, דהנשמה כמו שהיא למעלה היא בבחי' עמידה, ורק ע"י עבודה בבירור נה"ב נעשה בה ענין ההילוך, הנה עדי"ז ע"י שהמלאכים מעלים את העבודה של ישראל למטה, נעשה גם בהם מעין ענין ההילוך, ועי"ז יכולים גם הם להכתיר את הקב"ה בבחי' כחו ועטרה. אבל עיקר ענין ההילוך והכתרת העטרה הוא בנשי" דוקא, לפי שאצלם ישנו ענין היציאה מגדר ההגבלה, ולכן שייכים הם לענין העטרה, כולל גם העטרה שנטל לעצמו, שהוא אמיתית המקיף, דאף שעטרה זו נטל לעצמו, מ"מ הנה גם זה שייך ונמשך לבניו (נשי"). וראי' לדבר, ממה שאמרו רז"ל⁶⁴ עה"פ⁶⁵ והי' הנשאר בציון גו'

(59) ראה גם לקו"ת מסעי צא, ג. אוד"ת (62) איוב לח, ז.
דרושים לר"ה ס"ע א'שלה.
(63) ואתחנן ו, ד.
(64) ב"ב עה, ב.
(65) ישע"י ד, ג.

דביקותה היא בלתי נגלית, ולכן צריכה לתומ"צ, שלהיותם חכמתו ורצונו של הקב"ה שהוא וחכמתו אחד והוא ורצונו אחד⁵⁹, הרי הם בדביקות ניכרת, ולכן הם דוקא המגלים את כח הא"ס שבנשמה, שלמעלה משרש התומ"צ עצמם. אמנם, כיון שהתומ"צ צריכים לגלות כח הא"ס, לכן גם הם עצמם צריכים להיות בבחי' בל"ג. וזהו שבמ"ת ה' הענין דהקדמת נעשה לנשמע⁶³, שהוי"ע העבודה שלמעלה מטור"ד, שהרי מצד טור"ד צ"ל העבודה באופן דנשמע דוקא, ורק מצד העבודה דמס"ע שלמעלה מטור"ד נעשה הענין דהקדמת נעשה לנשמע, א"ז איס איז ניט נוגע וואָס וועט זיין דער נשמע, ער זאָגט גלייך נעשה. וכן הוא גם בלימוד התורה וקיום המצוות, דלימוד התורה צ"ל מאה פעמים ואחר, יותר מורגילותו⁶¹. וכן קיום המצוות צריך להיות בדרך עשי' וכפי' דוקא⁶². וכן הוא גם בעבודת התפלה שהיא ההכנה ללימוד התורה וקיום המצוות, שבק"ש צריכה להיות העבודה דכלל מאדך⁶³ דוקא, דעם היות שהעבודה צ"ל בכל לבב ובכל נפשך⁶³, ככחות פנימיים, שהרי מוכרחת להיות עבודה פנימית דוקא, אבל מ"מ צ"ל העבודה דכלל מאדך, שדוקא היא בבחי' בלי גבול⁶⁴. דהנה, אף שגם בעבודה דכלל לבבך ובכל נפשך אפשר להיות ריבוי מדויגות עד אין קץ, וכמ"ש רבינו הזקן כתניא⁶⁵ שגם אהבת עולם נחלקת לכמה בחי' ומדריגות לאין קץ, מ"מ, כל מדריגות אלו הם במדידה והגבלה [ועי"ד שנת"ל (ס"ג) בענין העלי' שבשכל, שיכול להיות כזה ריבוי עליות עד אין מספר, ומ"מ הרי זה במדידה והגבלה, לפי שכללות ענין השכל הוא באופן של תפיסא בקצוות⁶⁶], ולכן מוכרחת להיות העבודה דכלל מאדך, שדוקא עבודה זו היא בבחי' בלי גבול. ולמדריגה זו דאהבה ככל מאדך מגיעים נשי" ע"י התלכשותם בגוף, דמצד העלם והסתר הגוף שמעלים ומסתיר על הנשמה, הנה עי"ז דוקא נעשה תוקף הרצוא בהנשמה בהתגברות יתירה לצאת מגדר הגבלה. וזהו פירוש נוסף בענין ככל מאדך, ע"ד מאדו"ל⁶⁷ מאד זה מלאך המות, וזהו שצריך להפוך את המלאך המות ויצה"ר לקדושה [דאף שענין זה ישנו גם בהעבודה דכלל לבבך, כמאדו"ל⁶⁸ ככל לבבך כשני יצריך, מ"מ,

(50) ראה תניא פ"ד. ובכ"מ.
(51) הגיגה ט, ב. תניא פט"ו.
(52) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא
ח"ב ע' תשטא ואל"ך. סה"מ תרל"ו ח"ב ע'
רפט. ובכ"מ. וראה גם ד"ה וידבר גו' אנכי
דיום ב' דחג השבועות ס"ד (לקמן ע' רפח).
(53) ואתחנן ו, ה.
(54) ראה גם לקו"ת שלח לח, ד. מאמרי
אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' קיז.
(55) דפמ"ד.
(56) ראה המשך תעריב ח"א ע' תקח.
(57) ב"ר פ"ט, י. תו"א נח ט, א. ובכ"מ.
(58) משנה ברכות רפ"ט. ספרי ופרש"י
עה"פ.

קדוש יאמר לו, עתידים צדיקים שאומרים לפניך קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה, ופרש"י שלעתיד לבוא יאמרו המלאכים קדוש לפני הצדיקים כדרך שאומרים עתה לפני הקב"ה, וכיון שג"פ קדוש שאומרים המלאכים עתה לפני הקב"ה הם ג' העטרות, נמצא שלעתיד לבוא שיאמרו המלאכים ג"פ קדוש לפני הצדיקים יאירו בגילוי בנש"י כל הג' עטרות, גם העטרה שנטל לעצמו. וכיון שכל הענינים דלעתיד לבוא הם התגלות הענינים שנמשכים עכשיו ע"י העבודה⁶⁶, נמצא, שגם עכשיו יש לישראל כל ג' העטרות, אלא שעכשיו הוא בהעלם. והרי זה כמשל האבן טוב המונח בתיבה, שאף שהיא כהעלם אבל מ"מ הרי זה שייך אליה⁶⁷. והיינו לפי שעכשיו הענינים כמו שהם בגילוי הם במדידה והגבלה, ולכן אי אפשר להיות בגילוי עטרה הג' שנטל לעצמו, ורק לעתיד שאז יהי בגילוי גם בחי' הכל"ג, אזי תתגלה גם עטרה הג', אבל בהעלם ישנה גם עכשיו. והמשכת עטרה הג' היא מבחי' שלמעלה משרש התומצ"צ. וכמו שמבואר במק"א⁶⁸ (ונתבאר ג"כ בהמאמרים דשנים הקודמות⁶⁹) בפירוש דברי המדרש⁷⁰ עה"פ והייחם לי סגולה מכל העמים גר' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ג' גדולות נתן הקב"ה לישראל בשכר שקבלו את התורה ואלו הן סגולה וממלכת כהנים וגוי קדוש, ומבואר בזה, שגדולה הג', גוי קדוש, הוא כנגד העטרה הג', וענין זה נמשך דוקא ע"י העבודה קדש עצמך כמותך לך⁷¹, דחמורים דברי סופרים כו'⁷², וכללות העבודה בכל דרכיך דעהו⁷³.

ח) וזוהי צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה כעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו, שע"י צאינה, היציאה מגדר הגבלה, עי"ז דוקא וראינה, שמגיעים לבחי' ראוי שלמעלה משמיעה והכנה. וענין זה נאמר בכנות ציון דוקא, היינו, לא בנות ירושלים שהם הנשמות כמו שהם למעלה, כי אם בנות ציון דוקא, שקאי על הנשמות שלמטה, דציון הוא

(66) ראה תניא רפ"ז.
 (67) ראה סה"מ תרנ"א ע' צו. תרנ"ח ע' לג. ד"ה באחי לגבי תשי"א פ"ה (תורת מנחם התועבות ח"ב ע' 198).
 (68) ד"ה צאינה וראינה הנ"ל (ע' קיא). והמשכו בסד"ה ואתם תהיו לי ממלכת כהנים (שם ע' קנג ואילך).
 (69) ד"ה ועתה אם שמעו תשמעו דיום ב' ספ"ג. שר"ע או"ח סל"א.
 דחג השבועות תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' 182 ואילך).
 (70) במדב"ר פי"ד, י"ד.
 (71) יתרו יט, ה"ו.
 (72) יבמות כ, א.
 (73) ירובבן כא, ב. סנהדרין פח, ב (במשנה). תניא אגה"ת פ"ט.
 (74) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. שר"ע או"ח סל"א.

ענין לבושי התומצ"צ בגשמיות דוקא⁷⁴. ועי"ז דוקא באים לבחי' ראוי במלך שלמה שזוהו מלך מלכי המלכים הקב"ה, דהיינו בחי' מל' דא"ס (כמבואר ברשימות הצ"צ⁷⁵), ועד להעטרה שעל גבי המלך שלמה, למעלה ממנו, שהעטרה נמשכת ע"י בחי' אמו, אבל היא עצמה למעלה מבחי' אמו, והיינו, דאמו הוא בחי' כינה דאריך, והעטרה היא בחי' עתיק. אמיתית המקיף. וכל זה נמשך כיום חתונתו זה מ"ת, לפי שבמ"ת הי' ענין היציאה מגדר הגבלה, שזוה"ע הקדמת נעשה לנשמע (כנ"ל ס"ו), וכמארז"ל⁷⁶ מהיכן זכו ישראל לק"ש ממ"ת כו', שמ"ת נתן הכח על העבודה דמס"נ בק"ש, בחי' בכל מאדך, שעיי"ז לוקחים גם את עטרה הג', שעכשיו היא כהעלם ותתגלה לעתיד, וכמ"ש⁷⁷ כי פי הוי' דיבר, דפי הוי' הוא הדיבור אנכי הוי' אלקיך⁷⁸, וענין זה יתגלה לע"ל, שאז תתגלה גם עטרה הג' שנמשכה בשעת מ"ת ע"י הביטול דהקדמת נעשה לנשמע, לקבל את התורה על כל השנה ללמוד ולעשות, שהקבלה על כל השנה צריכה להיות בשמחה ובפנימיות⁸⁰, בשמחה של מצוה ובפנימיות דוקא, שהרי צ"ל עבודה פנימית דוקא (כנ"ל ס"ו), ועבודה פנימית זו היא על יסוד המס"נ וקב"ע שלמעלה מטו"ד (הקדמת נעשה לנשמע), שעיי"ז דוקא לוקחים גם את עטרה הג', ומוזו נמשך קבלת התורה על כל השנה כעבודה פנימית ובשמחה של מצוה, ועיי"ז זוכים לקיום היעוד שמחת עולם על ראשס"ו⁸¹, בגאולה השלימה בכיאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

(75) ראה גם אוה"ת שה"ש (כרך ב') ע' 79 יתרו כ, ב.
 (76) אוה"ת שם ע' שפז. נחבאר בלקי"ש ח"ד ע' 1307. ח"ח ע' 272. ח"ג ע' 158. ועוד.
 (77) דב"ר פ"ב, לא.
 (78) ישעי' מ, ה.
 אוה"ת שם ס"ע שפז.